

Kohopak hledáme, kohopak hledáme?
To Equianoa tu všichni hledáme.
Zaběhl se k řece? Ať přijde zpátky.
Zaběhl se na statek? Ať se vrátí.
To Equianoa tu všichni hledáme.

- kwajský popěvek o zmizení
afrického chlapce Equianoa

Uháním polem a slyším jen smích,
neb žádný z okovů minulosti nerdousí již
srdce mého lidu. Šlapu na chřtán svého tyrana,
co krok, to provaz. Z celého stromu tenkrát visely.
Kdyby mohly větve mluvit, brečely by celé dny.

- Big K.R.I.T., „Bůh žehnej Americe“
z pera Dizzyho Wrighta

Paměť je živoucím tělesem - i ona neustále plyne.
Stačí však zpozornět a všechny její střípky rázem
obžívají - staré i nové, minulé i přítomné, živé i mrtvé.

- Eudora Weltyová,
Začátky jedné spisovatelky

Záliv září, matně jako olovo. Pobřeží Texasu
leskne se jako kovová obruba. Nenaleznu domov,
dokud léto, zurčící jako bublinky opojení,
nevyvře v den, kdy se ve jménu Pána Boha
posypou žhnoucí uhlíky na hlavy těch,
jež po věky věků hlásají
oheň a bič, smrt bez ortelu.

- Derek Walcott, „Záliv“

**Kapitola
první**

Jojo

Myslím, že vím, co je smrt. Myslím, že kdyby se měl lámat chleba, dokázal bych ji tváří v tvář ustát. A tak když taťka nadhodí, že by se mu šikla pomocná ruka, a já zahlédnu, jak si za řemen od kalhot zasouvá svoji věrnou černou kudlu, vyrážím za ním z baráku a dávám si pozor, abych se nehrbil a ramena měl jako podle pravítka – takhle chodí taťka. Dělán, že mám všechno na háku, aby měl za to, že jsem si těch třináct let patřičně zasloužil, aby věděl, že jsem připravený vytahovat, co se vytahovat má, oddělovat vnitřnosti od svalů a soukat orgány ven z útroh. Chci, aby věděl, že nemám nahnáho z krve. Dneska mám narozeniny.

Ztlumím dveře, aby nenadělaly kravál, a lehce je zatlačím do rámu. Nechci totiž, aby se mamka s Kaylou probudily a zjistily, že nikdo není doma. Jen ať si pospí. Hlavně Kayla, moje sestřička, která se pokaždé, když je Leonie v práci, hodinu co hodinu probouzí, sedá si na postel a spouští křik na celé kolo. A mamce to taky bodne, protože je od chema vysušená a vykotlaná jako dub, do kterého se opírá slunce a vítr. Taťka se prolétá labyrintem stromů a s hnědou kůží a útlým, vyrýsovaným tělem vypadá jako kmínek mladé borovice. Co chvíli plive na rudou, vyprahlou zem, zatímco koruny stromů čechrá fujavice. Je chladno. Letošní jaro si holt postavilo hlavu, většinu dní byste tak na teplo čekali marně. Zima se tu drží jako loužičky na dně vany, ze které špatně odtéká

voda. Mikina s kapucí mi jako na potvoru leží na podlaze Leoniina pokoje, kde sám spávám, ale i když mi tričko lehce profoukne, netřu si ruce. Kdyby mě měl rozhodit obyčejný chlad, vím, že bych při pohledu na to, jak taťka podřezává zvířeti hrdlo, ucukl a ušklíbl se. A to by mu, jak ho znám, neuniklo ani omylem.

„Jen ať malá hezky chrupká,“ prohlásí.

Náš dům, zepředu úzký a protáhlý, postavil taťka vlastníma rukama jenom kousek od cesty, aby tak zbylou porci pozemku mohl nechat zalesněnou. Na malých mýtinách mezi stromy pak vybudoval ohradu pro prasata, kozí výběh a taky kurník. Abyste se dostali až ke kozám, musíte projít kolem prasečí ohrady. Hlína je tu černá a rozbahněná výkaly a od doby, kdy mi bylo šest a taťka mi jednoho dne napráskal za to, že kolem dokola pobíhám naboso, jsem do těchhle míst už s holýma nohama víckrát nevkročil. „Koleduješ si o červy,“ vyplísnil mě tehdy. Toho dne mi pak před spaním vyprávěl historky o tom, jak si s bráškama a sestříčkama jako malí hrávali bosí, protože měli jenom boty do kostela. Všichni do jednoho tehdy chytili červy, který si pak na dvorku v kadibudce lovili ze zadků. Taťkovi to sice neříkám, ale myslím si, že z takové eskapády si člověk vezme daleko větší ponaučení než z jakéhokoli výprasku.

Černý Petr padne na nebohou kozu, které taťka pro vleče krk oprátkou, než ji vyvede z chlívků. Ostatní kozy se rozmečí a začnou ho nahánět, otrkávat mu nohy a přezvykovat nohavice.

„Jedeš! Jedeš!“ vrčí na ně a kopanci je od sebe odhání. Vypadá to, jako by si mezi sebou rozuměly. Poznám to z toho, jak ostře taťku otrkávají, jak se mu zahryzávají do kalhot a nepřestávají ho za ně tahat. Myslím, že chápou až moc dobře, o čem smyčka kolem krku jejich družky vypovídá. Koza s bílým kožichem posetým černými fleky vrávorá ze strany na stranu a vzpírá se, jako by cítila,

k čemu se schyluje. Taťka ji vleče kolem prasat, která se shlukují u plotu, chrochtají o sto šest a dožadují se jídla, a pak dál po cestě směrem ke kůlně stojící poblíž domu. Listy stromů mě plácají po pažích a drhnou mi kůži do sucha, takže mám ruce plné tenkých bílých škrábanečků.

„Proč to tu víc neprosvětliš, taťko?“

„Těžko se tu manévruje,“ odpoví. „Navíc nestojím o čumily.“

„Zvířata je přece slyšet z dálky. Už od cesty.“

„Kdyby jim teď chtěl někdo něco provést, prozradí ho každíčkový šustnutí.“

„Ty myslíš, taťko, že by se nechala sebrat?“

„Ani nápad. To bys koukal, jak se taková koza dovede nakrknout, a prasata taky jen tak někdo neoblafne. Jakmile spatří kohokoli jinýho než svýho chleboďárce, zakousnou se do něj.“

Vejdeme do kůlny. Taťka uváže kozu ke kůlu v podlaze a zvíře na něj zaprská.

„Znáš ještě někoho, kdo hospodaří takhle pod širým nebem?“ zeptá se taťka. A má pravdu. Nikdo v Bois zvířata nechová. Ani na otevřeném prostranství, ani přímo u baráku.

Koza třese hlavou ze strany na stranu a přitom couvá. Snaží se vysmeknout z oprátky. Taťka ji obkročí a uchopí do kravaty.

„Velkýho Josepha,“ ujede mi. Už když to jméno vyslovím, bych nejradši odvrátil zrak, zabloudil pohledem ven z kůlny do jasně zeleného dne, ale přinutím se zírat na taťku a na to, jak zvířeti zvedá krk a připravuje ho na smrt. Taťka si odfrkne. Nechtěl jsem, aby mi to takhle ulítlo. Velký Joseph je můj bílý děda a taťka zase ten černý. S taťkou žiju od narození, zato svého bílého dědu jsem viděl všehovšudy dvakrát. Velký Joseph je kulatý a vysoký, vůbec se taťkovi nepodobá. Vlastně nevypadá ani trochu jako Michael, můj otec. Ten je hubený